

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра міжнародного приватного права та порівняльного правознавства

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Спеціалізація – всі

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для здобувачів вищої освіти другого / магістерського рівня вищої освіти галузі знань «право» спеціальності «право» всіх спеціалізацій всіх інститутів/факультетів. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 18 с.

Розробники:

Лук'янов Д.В., д.ю.н., доцент, зав. каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;

Гетьман Є.А., д.ю.н., професор, професор каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;

Зінченко О.В., д.і.н., доцент, доцент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.

Гиляка О.С., к.ю.н., асистент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного приватного права та порівняльного правознавства протокол № 1 від 6 вересня 2021 р.

Гарант освітньої програми

Оксана Капліна

Завідувач кафедри

Дмитро Лук'янов

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	9
3.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	9
3.2. для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	10
4. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	12
5. Критерії оцінювання результатів навчання.....	12
6. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	14
7. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	15

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого / магістерського рівня вищої освіти галузі знань «право» спеціальності «право» всіх спеціалізацій всіх інститутів/факультетів. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Галузь знань – «право» Спеціальність – «право» Спеціалізація – всі Рівень освіти – другий / магістерський	Обов'язкова	Обов'язкова
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 1	Рік підготовки: 1
		семестр	семестр
Загальна кількість годин – 180		1	1
		Лекції	Лекції
		24 год.	8 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		24 год.	6 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		132 год.	166 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 11.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета навчальної дисципліни: надання студентам знань про функціонування та розвиток основних правових систем та їх сімей, місце України на правовій карті світу, формування навичок використання порівняльно-правової методології.

Завдання навчальної дисципліни:

1) засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються особливостей формування і функціонування основних правничих систем сучасності, особливостей їх джерел права, правосвідомості та правової культури народів світу, практики застосування норм права тощо;

2) формування у студентів знань про найбільш важливі спільні та специфічні риси правових сімей світу;

3) формування у студентів вмінь аналізу джерел права правничих систем сучасності;

4) засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються особливостей взаємодії правової системи України з іншими правовими системами світу.

5) формування у студентів вмінь проведення порівняльно-правових досліджень;

6) формування основних вмінь щодо використання цих знань в подальшій професійній діяльності.

Пререквізити: «Теорія права», «Міжнародне право» (вивчаються у бакалавраті).

Кореквізити: «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

Постреквізити: «Професійна відповідальність правника», «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН1	Оцінювати природу і зміст правової глобалізації
РН2	Оцінювати природу та зміст правової системи, її особливостей та структури.
РН3	Оцінювати природу та зміст правової сім'ї.
РН4	Демонструвати знання і розуміння характеристики сучасної правової карти світу, виокремлювати і характеризувати усі її складові елементи.
РН5	Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик

	національних правових систем держав, що походять із романо-германської правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.
PH6	Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних скандинавських та латиноамериканських правових систем держав, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.
PH7	Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи романо-германського типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із романо-германської правової сім'ї.
PH8	Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із романо-германської правової сім'ї.
PH9	Демонструвати знання і розуміння місця правової системи України на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем.
PH10	Демонструвати знання і розуміння місця правових систем романо-германського типу на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.
PH11	Демонструвати знання і розуміння місця правових систем скандинавського та латиноамериканського типів на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.
PH12	Аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної доктрини і юридичної практики у національних правових системах романо-германської правової сім'ї.
PH13	Інтерпретувати конфлікт правових традицій в Європі, визначати правові механізми реалізації права в європейських правопорядках та юрисдикціях.
PH14	Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із романо-германської правової сім'ї.
PH15	Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із англо-

	американської правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.
PH16	Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із релігійної правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.
PH17	Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із традиційної правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.
PH18	Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи англо-американського типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із англо-американської правової сім'ї.
PH19	Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи релігійного типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із релігійної правової сім'ї.
PH20	Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи традиційного типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із традиційної правової сім'ї.
PH21	Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із англо-американської правової сім'ї.
PH22	Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із релігійної та традиційної правових сімей.
PH23	Демонструвати знання і розуміння місця правових систем англо-американського, релігійного та традиційних типів на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні національні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.
PH24	Аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної доктрини і юридичної практики у національних правових системах англо-американської, релігійної та традиційної правової сім'ї.
PH25	Аналізувати феномен конституціоналізації в національних

правових системах і правопорядку, що походять із англо-американської, релігійної та традиційної правових сімей.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «назва ОПП», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

3. Обсяг і структура навчальної дисципліни

3.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства. Романо-германське право.				
1	1-7.09.2021	Правова система України і глобалізація.	17	2	2 13- 17.09.2021	13
2	8-14.09.2021	Методологія порівняльного правознавства.	17	2	2 20- 25.09.2021	13
3	15-21.09.2021	Доктрина романо-германського права.	18	2	2 27.09- 1.10.2021	14
4	22-28.09.2021	Система джерел права романо-германської правової сім'ї.	18	2	2 4-8.10.2021	14
5	29.09-12.10.2021	Правові системи, що тяжіють до романо-германського типу.	20	4	4 11.10- 22.10.2021	12
		Разом	90	12	12	66
		Модуль 2. Англо-американське право. Релігійні та традиційні правові системи.				

6	13.10- 19.10.2021	Доктрина англо-американського права.	17	2	2 25.10- 29.10.2021	13
7	20.10- 26.10.2021	Система джерел права англо-американської правової сім'ї.	17	2	2 1.11- 5.11.2021	13
8	27.10- 2.11.2021	Правові системи інших країн англо-американської правової сім'ї.	16	2	2 8.11- 12.11.2021	12
9	3.11- 16.11.2021	Доктрина релігійного права, його застосування у сучасному світі.	22	4	4 15.11- 26.11.2021	14
10	17.11- 23.11.2021	Особливості традиційних правових систем.	18	2	2 29.11- 3.12.2021	14
		Разом	90	12	12	66
		Усього годин / кредитів ECTS	180 / 6	24	24	132

3.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства. Романо-германське право.				
	6.12- 17.12.2021	Правова система України і глобалізація.	17	0,5	0,5	16
	6.12-	Методологія	17	0,5	0,5	16

	17.12.2021	порівняльного правознавства.				
	6.12- 17.12.2021	Доктрина романо- германського права.	20	1	1	18
	6.12- 17.12.2021	Система джерел права романо- германської правової сім'ї.	20	1	1	18
	6.12- 17.12.2021	Правові системи, що тяжіють до романо- германського типу.	16	1		15
		Разом	90	4	3	83
		Модуль 2. Англо- американське право. Релігійні та традиційні правові системи.				
	6.12- 17.12.2021	Доктрина англо- американського права.	18	1	0,5	16,5
	6.12- 17.12.2021	Система джерел права англо- американської правової сім'ї.	18	1	0,5	16,5
		Правові системи інших країн англо- американської правової сім'ї.	10			10
	6.12- 17.12.2021	Доктрина релігійного права, його застосування у сучасному світі.	22	1	1	20
	6.12- 17.12.2021	Особливості традиційних правових систем.	22	1	1	20
		Разом	90	4	3	83

		Усього годин / кредитів ECTS	180/6	8	6	166

4. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі іспиту:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань (іспит)
Модуль № 1		Модуль № 2					
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум				
Max 15	Max 5	Max 15	Max 5		Max 10	Max 60	max 100

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Розкриття проблемних питань, демонстрація знань додаткової літератури, активна участь у дискусії
	4-3	Розкриття питань поточної теми, демонстрація знань основної літератури, участь у дискусії
	2-1	Неповна відповідь на питання поточної теми, поверхнєве володіння матеріалом
	Min 0	Відсутність на занятті або неготовність розкрити питання поточної теми
Колоквіум	Max 5	Розкриття проблемних питань, демонстрація знань додаткової літератури, активна участь у дискусії
	4-3	Розкриття питань теми, демонстрація знань основної літератури, участь у дискусії
	2-1	Неповна відповідь на питання теми, поверхнєве володіння матеріалом
	Min 0	Відсутність на колоквіумі або неготовність розкрити питання теми
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Публікація статті у фаховому виданні, виступ із доповіддю на засіданні наукового гуртка
	7-9	Публікація тез доповіді на наукову конференцію, презентація судового рішення у справі із елементом іншої правової сім'ї
	5-6	Переклад наукового тексту із іноземної літератури
	1-4	Підготовка реферативного огляду, анотації наукової статті, складання термінологічних кросвордів та інше
	Min 0	Робота не представлена або містить ознаки плагіату
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником. 3. Здатність до самостійного поповнення знань із дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої програмою навчальної дисципліни та лектором.

		3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливило подальше навчання і майбутню роботу за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальною програмою. 3. Помилки та суттєві неточності при відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або усунення за допомогою викладача.
	35	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливило подальше навчання і майбутню роботу за професією. 2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою навчальною програмою. 3. Помилки при відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача
	30	1. Прогалини в знаннях значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність суттєвих помилок при відповіді на іспиті. 3. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без додаткової підготовки з цієї дисципліни.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

6. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю (іспит)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання (відповідь), лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна відповідь/робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74

Е	Достатньо – відповідь/виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Навчальний електронний інформаційний комплекс з Порівняльного правознавства (бібліотека НУЮАУ). Режим доступу: <http://library.nulau.edu.ua/>.

Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» / Уклад.: Лук'янов Д.В., Гетьман Є.А, Гиляка О.С., Зінченко О.В.. Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2021. 35 с.

Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник. Видання 4-те, змінене та доповнене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2021. 164 с.

Порівняльне правознавство. Підручник / С.П.Погребняк С.П., Д.В.Лук'янов, І.О.Біля-Сабадаш та ін.; за ред. О.В. Петришина. Х: Право, 2012. 272 с.

Правова карта сучасного світу: навчальний посібник для студентів–магістрів юрид. вищих навч. закладів і факультетів / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.

Тести з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» / Уклад.: Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Петришин О.В.; за заг. ред. акад. О.В. Петришина. Х.: «Цифра Принт», 2013. 70 с.

Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. Видання друге, змінене [Текст] / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов. Х.: Право, 2019. 1024 с.

Основна література:

Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. Видання друге, змінене / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов.Х.: Право, 2019. 1024 с.

Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник. Видання 4-те, змінене та доповнене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2021. 164 с.

Порівняльне правознавство. Підручник / С.П.Погребняк С.П., Д.В.Лук'янов, І.О.Биля-Сабадаш та ін.; за ред. О.В. Петришина. Х: Право, 2012. 272 с.

Правова карта сучасного світу: навчальний посібник для студентів–магістрів юрид. вищих навч. закладів і факультетів / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.

Правові системи сучасності: навч. посібник для магістрів права / Відп. Редактор Ю.С.Шемчушенко. К.: Вид-во «Юридична думка», 2012. 492 с.

Бехруз Х. Ісламське право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 198-205.

Бехруз, Хашматулла. Порівняльне правознавство. О.: Фенікс, 2009. 464 с.

Дамірлі М.А. Методологія порівняльно-правових досліджень. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 272-279.

Зінченко О.В. Англо-американська правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 12-19.

Зінченко О.В. Романо-германська правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 679-686.

Зінченко О.В. Традиційна правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С.

Леже, Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой поход. М.: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.

Лук'янов Д.В.Індуське право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 174-180.

Лук'янов Д.В. Канонічне право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М

Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 212-217.

Лук'янов Д.В. Іудейське (єврейське) право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 206-211.

Лук'янов Д.В. Наднаціональна правова система. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 308-310.

Лук'янов Д.В. Релігійна правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 659-661.

Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі: монографія. Х.: Право, 2015. 352 с.

Марченко, М. Н. Курс сравнительного правоведения. М.: Городец-издат, 2002. 1068 с.

Сморозинський В.С. Мішані правові системи. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 298-301.

Тихомиров, Ю. А. Курс сравнительного правоведения. М.: Норма, 1996. 432 с.

Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2 т. М.: Междунар. отношения, 2000. Т. 1: Основы. 480 с.

Давид, Р. Основные правовые системы современности. М.: Междунар. отношения, 1996. 400 с.

Додаткова література:

Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження). / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К.: Фенікс, 2007. 400 с.

Зінченко О.В. Успадкування за звичаєвим правом африканських держав (на прикладі Кенії, Свазіленду і Танзанії). *Вісник Академії правових наук України: Збірник наукових праць*. Харків: Право, 2013. № 1 (72). С. 80-89.

Зінченко О.В. Конституції Замбії та Північної Нігерії про статус палат вождів у законодавчих установах (порівняльний аналіз). *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія,*

філософія права, політологія, соціологія. Збірник наукових праць. Харків: Право, 2015. Вип. 2 (25). С. 169-177.

Зінченко О.В. Конституції скандинавських країн: порівняльний аналіз. *Вісник національної академії правових наук України: зб. наук. пр.* 2017. № 1 (88). С. 58-68.

Рулан, Н. Историческое введение в право. М.: NOTA VENE, 2005. 672 с.

Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології. / О. В. Кресін [та ін.]; ред. Ю. С. Шемшученко. К., 2006. 256 с.

Кох, Х. Международное частное право и сравнительное правоведение. М.: Междунар. отношения, 2001. 480 с.

Правовые системы стран мира. Энциклопедический справочник / отв. ред. А. Я. Сухарев. М.: Норма, 2000. 840 с.

Бенуа-Ромер, Ф. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору. К. : «К.І.С.», 2007. 232 с.

Берман, Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования. М.: МГУ: Инфра-М – Норма, 1998. 624 с.

Бержель, Ж.-Л. Общая теория права. М. : Nota Vene, 2000. 576 с.

Интернет-ресурси.

The Avalon Projekt – Documents in Law, History and Diplomacy. Yale Law School. Lillian Goldman Law Library in memory of Sol Goldman [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>.

Офіційний сайт Співдружності Націй [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.thecommonwealth.org.

Конституции государств (стран) мира. Интернет-библиотека конституций Романа Пашкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru>.

Проект «AVALON». История государства и права США. Русская версия проекта Йельской школы права Йельского университета США. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>.

Електронна єврейська енциклопедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.eleven.co.il>.

<http://comparativelaw.in.ua/>

<http://www.izak.ru/>

<http://www.comparativelaw.org/journal.html>

<http://thecommonwealth.org/>

<http://www.nbpublish.com/ilmag/contents.html>

<http://ksp.mgimo.ru/>